

aytaç açılın

- Okul yıllarımda beni en çok üzen olay, orta birde Türkçe öğretmenimden yediğim ilk tokat olmuştu.

Yukarıda anılan toplantıya katılanlara “içinizde okulda dayak yemeyen var mı?” sorusu yöneltildiğinde yaklaşık 250 kişilik gruptan sadece iki kişi çıktı. Daha sonra bu iki kişi de söz alarak, “şimdi hatırladım; bir keresinde ...” diye okulda maruz kaldıkları dayak uygulamasını açıklayarak grubu tündüler.

Grup üyelerinden söz alanlar gerek İstanbul’da gerekse diğer illerde gerçekte okullarda dayanın artmadığını, ancak dayağa karşı çıkmayı göze alan, ilgili makamlara şikayet etmeye cesaret edenlerin sayısında bir artış olduğunu açıkladılar. Bu bulgu çok önemliydi. Çünkü bir gruba sürekli şiddet uygulaması bir süre sonra o grup üyelerinde duyarsızlığa ve bir tür kabullenmeye yol açmaktadır. Şiddetin olağan hale gelmesi, uygulayan ya da uygulananlar tarafından kabullenilmesi şiddetin artmasına neden olmaktadır.

Ankara’da Cumhurbaşkanlığı köşküne yaklaşık 1500 metre uzaklıkta bir ilköğretim okulunda öğretmenlerle sürdürülen bir PGS (Paylaşım Gelişim Sohbeti) programında eğitimde dayanın bir tükenmişlik göstergesi olarak yorumlanabileceği üzerinde durulmaktaydı. “Lütfen çocukları dövmeyin” dileğine karşılık, bir öğretmen “Neden dövmeyecekmişiz? Nasıl adam olacak, nasıl öğrenecekler?” sorularını yöneltti ve üç öğretmen de sözel anlatımları ve beden dillerini kullanarak bu meslektaşlarını desteklemeye yöneldi.

Dr. Ahmet İnam, Şubat 2001, 399 sayılı Bilim Teknik dergisindeki yazısında “eğitmek”, “adam etmek” amacıyla iyi niyetle uygulanan şiddeti “dört köşeli üçgene” benzeterek, “iyi niyetle şiddet bağdaşır mı?” diye soruyor. Rafael Moses de 1996 yılında Yapı Kredi Yayını olan Cogito’ya yazdığı Şiddet Nerede Başlıyor? başlıklı makalesinde Hintli Nobel ödüllü Şair Tagor’dan bir alıntı veriyor. Tagor, “Ulus olma ideası, icat edilen en etkin uyuşturucu maddedir. Yoğunluğunun etkisi altında bütün bir ulus neredeyse, sistematik bir şekilde ahlaki çöküntüsünün farkına varmadan bu tehlikeli bencilliğe tutsak olur. Genel bir hukuk bilincine sahip olan her toplumun; kin yalan, casusluk veya cinayet olarak nitelendirdiği olgular, ulus belirlemesinin soyut bir ilkesi uğruna gerçekleştirildiği anda, haklı eylemler olma niteliği kazanır.” diyor. Bu alıntıyı okuduktan sonra acaba okullarımızdaki dayak yoğunluğu, öğretmen ve yöneticilerin şiddet uygulama

aytaç açılın

istekliliği eğitimin milli olma özelliğinin bir gereği olarak yorumlanabilir mi diye düşünmeye başladım.

Eğiticiler ve eğitilmişler ortamında “eski öğretmenlerin **dahabir** öğretmenlik ruhuna sahip” olduğuna ilişkin yaygın bir kanı vardır. Bu yargıyı izleyerek ilköğretim müfettişleri ile birlikte ulaştığımız farklı bir bulgu, köy enstitülerinde, öğretmen ve ilköğretmen okullarında “dayağın varlığıydı”. Biz bu dayaklı kurumlar dönemini aynı zamanda iyi öğretmenlerin yetiştirildiği dönem olarak nitelendirirsek, iyi öğretmen yetiştirmenin alt yapısında şiddet içeren bir öğretim modelinin varlığını da kabul etmemiz gerekiyor. Bu bulgu, iyi öğretmenlerin dayağın/şiddetin varolduğu kurumlarda yetiştirmenin kanıtı olarak yorumlama eğilimi çelişkili durumdur bence.

Kuşkusuz şiddet bir kültürel algılama ve değerlendirme ürünüdür. Fakat insanlara acı veren onların bedensel, duygusal ve zihinsel bütünlüklerini parçalamaya yönelik eylemleri çocuklarımızın çevrelerinde seyrekleştirmenin gerekliliğine inanıyorum. Eğitimde kalite, ya da Bakanlığımızın son dönemde ilgi alanında olan TKY kavramları içinde şiddet, çelişkili, zıt, zayıflatıcı bir öğe olarak görülmelidir. Önemli olan şiddetin maruz kalan ya da izleyen kişiler veya gruplar tarafından kabul edilir konuma gelmesidir. Bir okulda değişik suçlar işlenebilir. Bunların lehinde ve aleyhinde konuşulabilir; fakat dayak, eğitime taraf olan tüm bireyler ve gruplar tarafından kesin biçimde reddedilip tepki görmüyorsa, o okulda şiddet için uygun bir alt yapı vardır denebilir. Bu tür okullarda yöneticilerin önde gelen misyonu, grup üyelerinin tümünü istisnasız şiddete/dayağa karşı kesin tepki veren bir tutuma ulaştırmaktır. Bu konuda anne babalar ayağa kalkmalı ve ilgili herkesi en yoğun biçimde sorgulamalıdır. Okullarımızın öğretim kalitesini artıracak boyutlarını güçlendirirken, dayağa karşı daha dayanıksız bir konuma getirmek öncelikli bir izlenmelidir. Ancak benim gibi dayak yiyerek yetişmiş, sınıfta öğretmenlik, okulda yöneticilik otoritesini dayakla sağlayıp, öğrenci başarılarına dayaklı yöntemleri kullanarak imza atan eğitici takımın saf dışı kalmasını **daha bir** süre beklemek gerekeceği için kaygılıyım.